

De Bolster Nieuws

- 2 **Voorwoord**
Wat een coöperatie kan opleveren
- 4 **Klant aan het woord**
Gezond voedsel, zónder chemie
- 8 **Op de werkvloer**
“Veel achter de computer zitten
is niets voor mij.”
- 12 **Innovatie**
Multinationals omzeilen
het patentverbod

Voorwoord

Wat een coöperatie kan opleveren

Beste vrienden van De Bolster,

Eind 2022 werd De Bolster een coöperatie met meer dan 1000 leden. Afgelopen zomer kwamen daar de obligaties bij. Frank Vosselman, algemeen directeur, legt uit waarom het veredelingsbedrijf en zaadproducent deze stappen heeft genomen en wat voor moois het intussen oplevert.

Parkinson. Allerlei andere nare ziektes. Onderzoek wijst steeds meer in de richting van een verband met de pesticiden die in de gangbare landbouw gebruikt worden. Niet voor niets is de missie van De Bolster: een toekomst met 100% biologische landbouw. Maar hoe lever je daar als relatief klein bedrijf in Nederland een grote bijdrage aan? “Door te groeien en te investeren in rassen die het nóg beter doen in de biologische landbouw”, stelt Frank. “Maar dat is zo makkelijk nog niet”, vertelt hij. “Een gemiddeld veredelingsprogramma kan zo 10 jaar in beslag nemen. Dat betekent dus vooruit financieren. Vind maar eens een bank die daarin wil investeren. Een extra gebouw of grond daar krijg je zo financiering voor, maar de investeringen die wij doen, komen toch grotendeels uit onze eigen middelen.”

Groot enthousiasme

Eén ding wat De Bolster pertinent niet wil om te kunnen groeien, is zich laten opkopen door een grote multinational. Het oprichten van

een coöperatie bleek een gouden zet. Binnen no time sloten meer dan 1000 bedrijven in de sector, professionele kwekers, maar ook moestuiniers zich aan bij de coöperatie. Twee jaar later besloot De Bolster daar obligaties aan toe te voegen. Ook dat ging als een speer. Frank: “We kondigden ons plan afgelopen zomer aan tijdens de Open dag. Het regende meteen enthousiaste reacties. We stuurden er een mail achteraan en binnen een week waren alle obligaties verkocht.”

Waardevol netwerk

Frank vindt het mooi om te zien dat de eigen achterban zich massaal aanmeldde. “Op deze manier worden we steeds minder afhankelijk van de bank. Een extra voordeel is dat we op deze manier een netwerk om ons heen bouwen waar we ontzettend veel aan hebben. Denk bijvoorbeeld aan personen die veel ervaring hebben in de sector met wie we kunnen sparren of die zelfs techniek aan ons leveren. Op hun beurt is het voor onze achterban een mooie manier om onze missie te steunen en tegelijkertijd een interessante rente tussen de 5 en 6% te ontvangen.”

Zaadproductie omhoog

De Bolster is constant bezig met het oplossen van problemen waar biologische kwekers tegenaan lopen. Zo zijn er nieuwe pompoenrassen die langer bewaard kunnen worden, waardoor Nederland niet al vroeg in het najaar hoeft te importeren vanuit het buitenland. Maar ook paprika-onderstammen met een resistentie tegen hardnekkige wortelziekten en tomatenrassen die hoog-resistent zijn tegen de gevreesde schimmel phytophthora. “Dankzij de coöperatieleden kunnen we door met deze ontwikkelingen en blijft de vaart erin. Volgend jaar willen we onze zaadproductie flink gaan opschalen, zodat we eind 2025/begin 2026 de verkoop van de nieuwe veredelde rassen een boost kunnen geven.”

Frank eindigt: “Je kunt lang blijven praten over het nut van biologische landbouw, maar de kunst is om zelf die verandering te zijn en te laten zien dat het kan. Dat er geen hongersnood uitbreekt als we overstappen op biologisch. Dat het overgrote deel gewoon goed gaat. Dat het echt anders moet en kan.”

Met vriendelijke groet,

Frank Vosselman
Algemeen Directeur

Klant aan het woord

Gezond voedsel, zónder chemie

Als veredelingsbedrijf en zaadproducent hebben wij één grote missie: bijdragen aan de omschakeling naar 100% biologische landbouw. Dat doen we door constant nieuwe rassen te ontwikkelen die problemen van biologische telers oplossen. Een van die telers is Jan Willem Bakker, die meerdere pompoenrassen van ons test.

Op de 90 hectare van het biologisch dynamische familiebedrijf BakkerBio groeit van alles: bloemkool, knolselderij, pootaardappels, uien, graan en pompoen. Als rustgewas, het gewas tussen teelten in, staat er gras met kruiden dat in de herfst- en wintermaanden voer is voor de koeien die het bedrijf heeft. In de lente en zomer lopen de dieren vrij in Nationaal Park Lauwersmeer. Van de koeienmest die de dieren produceren als ze binnen staan, profiteren de groenten op hun beurt weer. “Een mooie manier om met de natuur mee te boeren”, vertelt Jan Willem Bakker.

Nieuwe rassen testen

Jan Willem werkt sinds een paar jaar samen met De Bolster. Op zijn pompoenvelden kweekt hij onder andere het ras 'Uchiki Kuri', een grote en populaire pompoen onder telers. Op zijn velden reserveert hij stukjes grond om proeven te doen met nieuw ontwikkelde rassen. Een van die rassen is de 'BOL-P-5106' waar Jan Willem erg enthousiast over is. "Dit ras heeft een langere bewaarbaarheid dan de meeste andere rassen, iets dat voor ons als teler belangrijk is. In de winter ontstaat er regelmatig rot in de pompoenen, die we dan moeten weggooien. Een langere bewaarbaarheid is dus zeer welkom. De resultaten van de proeven waren goed, dus dit ras komt aankomend seizoen zeker terug."

Dezelfde idealen

Voor De Bolster is het testen van de nieuwe rassen op verschillende plekken en de feedback van telers zoals Jan Willem essentieel. Wat voor een teler in het zuiden van het land werkt, kan in Groningen, waar BakkerBio, zit weer heel anders uitpakken. Twee keer per jaar komt er iemand langs om de proefvelden van Jan Willem te bekijken en te beoordelen. En nog een keer in de winter tijdens het bewaar seizoen.

Jan Willem is tevreden over samenwerking met De Bolster. "De lijnen zijn kort en we delen dezelfde idealen. De gangbare, oftewel chemische landbouw zoals ik het noem, is in mijn ogen een eindig verhaal.

We beheren deze aarde als mens niet zo goed. In mijn visie is onze grond de erfenis van de generatie voor ons en je geeft hem door aan de generatie na je. Wat doen we de komende generaties aan met de gangbare manier van landbouw bedrijven? Welke erfenis krijgen zij aan chemie in de grond? De taak van een boer is produceren van gezond voedsel. Met de hoeveelheid chemie die er nu in gewassen zit, kun je je afvragen of dat nog wel klopt. Ik wil niet dat de mensen die mijn voedsel eten allerlei chemische stoffen binnenkrijgen, ook al valt het binnen de 'veilige' normen."

Geen gesleutel aan gewassen

Jan Willem vervolgt: "En al dat gesleutel aan gewassen, zoals met CRISPR-Cas (zie het interview met Frans, red), daar heb ik geen goed woord voor over. Je weet niet welke eigenschappen je 'wegknijpt'. Het voelt voor mij als knippen en plakken en een wedstrijd wie het mooiste knutselwerkje heeft. En de grote chemiebedrijven zullen altijd winnen. Maar chemie hoort niet thuis in voedsel. De grootste missie van dat soort bedrijven is niet gezond voedsel produceren, maar hun aandeelhouders tevreden houden. Dat moeten we niet willen. Mijn hoop voor de toekomst is dat er een grote sprong wordt gemaakt naar biologisch geteeld voedsel, zónder chemie. En daar hebben we zaadbedrijven en telers voor nodig, maar ook de consument die meer biologisch voedsel koopt. Samen kunnen we de landbouw hervormen."

Zaadproductie komkommer

De komkommers maken nu zaad aan, te zien aan de bolling van de vrucht. Zakjes met roofmijt beschermen de rijpende vruchten tegen trips. We oogsten ze als ze volledig geel en zacht zijn. Na de oogst laten we de vruchten nog een paar dagen narijpen. Daarna halen we het zaad machinaal uit de vruchten (extractie) en spoelen we het overtollige vruchtvlees van de zaden af. Het proces van bestuiving tot extractie neemt zo'n 3 maanden in beslag.

Op de werkvloer

“Veel achter de computer zitten is niets voor mij.”

Als assistent-teamleider van het team Productie werkt Cindy Berends het grootste deel van de dag buiten op het veld – iets waar ze volop van geniet. Eén dag per week volgt ze nu de Opleiding Biologische Landbouw. “Ik leer daar superinteressante dingen over de bodem, maar over bijvoorbeeld zaadteelt kan ik de docent en andere studenten weer wat leren.”

Opgeleid tot DTP’er en werkend in een drukkerij ontdekte Cindy al snel dat de hele dag binnen achter de computer werken niets voor haar is. Na wat omzwervingen in de horeca kwam ze vijf jaar geleden bij De Bolster terecht. Daar zit ze helemaal op haar plek. Van grondbewerken, tot plantverzorging en oogsten; geen dag is hetzelfde. En dat is precies waar Cindy van houdt. In de winter is het op het veld wat rustiger en helpt ze met het verpakken en verzenden van de zaden.

Werken met de natuur

Cindy: “Zelfs na vijf jaar vind ik het nog steeds mooi om een zaadje in de grond te stoppen, ervoor te zorgen en het te zien opgroeien tot plant en dan de zaden weer te oogsten. Elk seizoen proberen we nog betere zaden te produceren. Alhoewel dat afgelopen seizoen wel echt een uitdaging was met het natte weer. We moesten soms wachten met zaaien, waarna het vervolgens weer heel droog werd. De zaden kwamen toen lastig door de bovenlaag van de bodem heen. Ik ben dus heel benieuwd naar de productie dit jaar. Je bent nou eenmaal afhankelijk van de natuur.”

Opleiding Biologische Landbouw

Om haar kennis verder te vergroten volgt Cindy de tweejarige opleiding Biologische Landbouw aan de Warmonderhof in Dronten. “Ik ben nog meer gaan inzien hoe belangrijk biologische landbouw is, onder andere voor de biodiversiteit. Een van de vakken die ik het interessantst vind, is bodemkunde. De bodem is de basis, die moet je niet uitputten maar er juist mee samenwerken. Een gezonde bodem betekent gezonde planten.”

Ik mocht ook stage lopen bij het bedrijf BioRomeo in Ens. Voordat het seizoen begint bestuderen zij de bodem uitgebreid en doen ook proeven. Zo weten ze precies wat er nodig is qua compost en voeding. Ik stuurde regelmatig filmpjes door naar mijn team. Uiteindelijk hebben we met het hele team Productie daar een teamuitje gehad. Heel leerzaam. Andersom merk ik dat ik ook wat te brengen heb bij de opleiding. Op sommige vlakken, zoals zaadteelt, weet ik soms meer dan de docent. Ik mag dan uitleg geven. Op die manier versterken mijn opleiding en werk elkaar.”

Naar het buitenland

Toekomstplannen heeft Cindy volop. “Niet per se om hogerop te komen bij De Bolster, want dat betekent meer computerwerk”, vertelt ze lachend. Op de planning voor volgende winter staat een periode vrijwilligerswerk in het buitenland doen, het zogenoemde ‘wwoofen’. WWOOF (World Wide Opportunities on Organic Farms) staat voor culturele en educatieve uitwisselingen op biologische boerderijen. “Ik heb die periode al vrij gevraagd voor een ‘sabbatical’ om nog meer ervaring op te doen. Het liefst ga ik naar Costa Rica.”

Zaadproductie prei

Voordat een preiplant gaat bloeien, zoals je hier ziet, heeft de plant een periode van kou nodig. Daarom wordt prei uiterlijk halverwege september gezaaid, om vervolgens te overwinteren. In het voorjaar groeit vanuit het midden van de plant een stengel met bloeiknop. Bijen en hommels bestuiven de bloem, waarna zaden worden gevormd. We oogsten de zaden halverwege september, waardoor het telen van preizaad meer dan een jaar kan duren.

Innovatie

Multinationals omzeilen het patentverbod

Het leek zo mooi: een verbod op patenten op natuurlijke planteigenschappen. Helaas blijkt in de praktijk dat het Europese verbod uit 2017 door multinationals aan alle kanten omzeild wordt. Gevolg: de kleinere, biologische zadenbedrijven hebben steeds minder mogelijkheden voor veredeling. Frans Carree, hoofd van de veredelingsafdeling zet zijn strijd tegen de patenten onvermoeid voort.

'Patenten-strijd gewonnen!' kopte het artikel dat in 2017 op de site van De Bolster verscheen. In dat jaar stopte het Europees Octrooi Bureau met het verlenen van patenten op natuurlijke planteigenschappen. Het jarenlange getouwtrek tussen multinationals als Monsanto en kleinere (biologische) zaadbedrijven was eindelijk voorbij dankzij een verbod van het Europees Parlement. De biologische sector slaakte een zucht van verlichting; bedrijven paktten veredelingsprogramma's die waren stilgelegd weer op en startten vol goede moed aan nieuwe programma's.

Nieuwe 'natuurlijke' technieken

Helaas bleek later dat De Bolster is blij gemaakt met een dode mus; patenten van vóór 2017 worden nog steeds toegevoerd. En er is nog iets aan de hand. Er kwamen zogenaamde nieuwe technieken op de markt: NGT's (Nieuwe Genomische Technieken), waaronder CRISPR-Cas. Met deze techniek kan het DNA van gewassen zo worden aangepast dat het bijvoorbeeld resistent wordt tegen bepaalde ziektes. "Deze techniek is helaas niets meer dan een mooier woord voor het verguisde GMO", vertelt Frans. Je maakt een knipje in het DNA en voegt iets toe waardoor de plant een nieuwe eigenschap krijgt, een techniek die niet past in het biologische gedachtegoed. Het probleem waar we nu bovendien tegenaan lopen is dat bedrijven bij een patentaanvraag claimen dat CRISPR-Cas kan worden gebruikt, terwijl dit niet zo is." Dat is dan een innovatieve stap, waardoor een patent wel wordt toegekend.

De GMO-wetgeving omzeilen

Om onder de GMO-wetgeving uit te komen, proberen multinationals nu om NGT's te dereguleren. Ze komen dan op de markt als natuurlijk veredeld materiaal, zonder veiligheidstoetsing of labeling. Zonder die labeling hebben biologische verdelers geen idee of iets een GMO is. Dit betekent dat zij uiteindelijk claims kunnen krijgen dat er toch gebruik is gemaakt van genetische manipulatie in hun zaden, die ze vervolgens moeten weggooien. En nog erger: degene die als eerste een natuurlijke planteigenschap vindt en deze met CRISPR-Cas in een gewas krijgt, kan daar in de toekomst, als de EU akkoord gaat,

een patent op aanvragen. “Dat brengt ons dus weer bij af”, verzucht Frans. “Het probleem is de enorme lobby van de multinationals die miljoenen inzetten om deregulering er doorheen te krijgen, waarbij ze voedselzekerheid en klimaatverandering in de strijd gooien. Op dit moment is Hongarije voorzitter van de EU en zij zijn tegen, net als Polen dat daarna aan de beurt is. De grote bedrijven lobbyen nu dus al volop bij voorstander Denemarken dat in juli 2025 de voorzitter wordt.”

Blijven strijden

In de tussentijd doet Frans er samen met vele anderen alles aan om hier bekendheid aan te geven binnen en buiten de biologische landbouw, onder biologische supermarktconcerns en Europese politici. Zo werkte hij mee aan een Zembla-uitzending hierover en voert gesprekken in Brussel. Ook probeert hij de handen ineen te slaan met collega's tijdens bijvoorbeeld het European Organic Congress. Dit is een congres voor de hele biologische sector georganiseerd door IFOAM, de wereldwijde koepelorganisatie van de biologische landbouw- en voedingssector. Tijdens dat congres zat Frans in een panel om met andere deelnemers over dit onderwerp te praten.

Frans eindigt: “We moeten zorgen dat dit ook bekend wordt bij het grotere publiek. Want als consument heb je straks geen keuze meer om GMO-vrij voedsel te eten. Veel mensen zijn zich daar niet van bewust. De volgende stap is oppositie voeren tegen patenten die nu nog worden goedgekeurd. Wij hebben als relatief klein bedrijf geen

gigantische juridische afdeling zoals multinationals wel hebben. Maar elke actie die we ondernemen is weer een kleine speldenprik die invloed kan uitoefenen. We blijven hopen op een positieve uitkomst.”

Wij dromen
van een wereld met
**toekomstbestendige
landbouw**

Daarvoor werken wij aan
100% biologische zaden
Gezond voor de makers,
voor de eters en voor
de planeet

